

Conclusion

In this paper the political implications of choir singing were operationalized as internal and external effects of choirs as associations with voluntary membership. Internally, choirs sustain top-down relations of authority rather than horizontal relations of cooperation: amateur artists depend on external professional management and provisions of infrastructure to secure a high standard of *a cappella* singing. As to the external effects, there are no explicit proofs of choirs acting socially. Scholars take the causality culture – agency for granted but they do not provide evidence of social action undertaken by choirs. Scholars argue that emotions mediate between cultural texts and social action, however, they do not develop a theory of emotions which could explain a) how texts evoke emotions, b) how emotional experience inspires social action. Latvian researchers consider only two elements constituting groupness identified by Brubaker (2004): traditional songs as a common attribute and a feeling of belonging together. The third element – relational connectedness – is omitted from the discussion. The cultural activity is limited to the refinement of persons but there is no evidence of choirs acting as a corporate agency distributing social roles and enabling actors to act in support of the values communicated by cultural texts. Currently, a few authors discuss the Celebration as a singular professionally organised cultural event while avoiding speculation on its social and political effects (Silabriedis 2013; Matīsa 2008).

164

⁶ Sociālās rīcības (jeb sociālās uzvedības) jēdziens izriet no Maksa Vēbera formulējuma: "Rīcība ir sociāla, ja indivīds rīkojas, ņemot vērā citu [indivīdu] rīcību un tādejādi ir orientēts uz to." (Weber [1922] 1968: 4)

DZIEDĀTĀJTAUTA: KORI UN SOCIĀLĀ RĪCĪBA⁶ PADOMJU LATVIJĀ

Sergejs Kruks

Kopsavilkums

Atslēgvārdi: kordziedāšana, kultūras nacionālisms, Dziesmu svētki, kolektīvā identitāte, sociālā rīcībaspēja

Rakstā tiek analizēti Latvijas PSR valdības, Kultūras ministrijas un dažu administratīvo rajonu izpildvaras dokumenti, kas skar kordziedāšanas praksi 1947.–1985. gadā. Dokumenti norāda uz mākslas elites centieniem veicināt dziedāšanas augsto profesionālo līmeni un iekļaut repertuārā sarežģītas kompozīcijas. Šī tendence iezīmējās jau 20. gadsimta 20.–30. gadu Latvijas Republikā. Arī Padomju Latvijā uzņēmumi, rajonu vadība un republikas varas iestādes ieguldīja ievērojamus materiālos un organizatoriskos resursus, lai motivētu indivīdus dziedāt kori un regulāri apmeklēt mēģinājumus. Liels koru skaits bija nepieciešams, lai nodrošinātu iespēju atlasīt labākos no tiem Vispārējo latviešu Dziesmu svētku koncertiem. Arhīvu materiāli tādejādi liecina,

ka indivīdu pašiniciatīva nav bijusi vispārizplatīta prakse kordziedāšanas tradīcijas uzturēšanā. Arhīvos nav atrodami arī dokumenti par koru pārstāvju sociālo rīcību aplūkotajā periodā (1947–1985).

Tālis Tisenkopfs, Signe Āboltiņa un Ieva Miezīte (Tisenkopfs et al. 1995), kā arī Guntis Šmidchens (2014) min emocijas kā vidutāju starp kultūras tekstu (dziesmu) un sociālo rīcību. Taču viņu spriedumi nav balstīti emociju teorijā, tāpēc ne vienmēr šķiet pamatoti. Pirmkārt, šie pētnieki pieņem, ka kultūras kopienas locekļi lieto vienotu tekstu interpretācijas praksi (tomēr, ja tā, tad nav saprotams, kāpēc šai pašai kopienai piederošie ideologi un cenzori daudzos gadījumos nav pamanījuši tekstu daudznozīmību). Otrkārt, autori implicē sociālo rīcību kā homogēnu vienību – individuālu psiholoģisko stāvokļu kopumu.

Margareta Ārčere (Archer 1995, 1996, 2000) savā socioloģiskajā teorijā piešķir nozīmīgu lomu indivīda emocionalitātei un ķermenim. Taču kolektīvā rīcība prasa zināmu organizētību jau korporatīvā aģenta līmenī. Roberts Patnems (Putnam 1993) secinājis, ka itāļu kora biedrības ir darbojušās kā šādi korporatīvie aģenti, radot mijiedarbes tīklus, kas veicina savstarpēju uzticību un solidaritāti. Rodžersa Brūbeikera (Brubaker 2004) grupas veidošanās koncepcija savukārt vedina uz pieņēmumu, ka Padomju Latvijas Dziesmu svētku prakse nodrošinājusi indivīdu to vai citu kategorizāciju (balstoties uz kopīgām īpašībām) un sajūtu par piederību grupai; tomēr arhīvu dokumenti neapliecina, ka kolektīvā kultūras prakse būtu noteikti veicinājusi indivīdu tīklošanos, kas ir nepieciešama sociālajai mijiedarbei ārpus koncertvides.

References

- Anspaks, Jānis (2004). *Mākslas pedagoģija*. 1. sējums. Rīga: RaKa
- Archer, Margaret (1995). *Realist Social Theory: The Morphogenetic Approach*. Cambridge: Cambridge University Press
- Archer, Margaret (1996). *Culture and Agency: The Place of Culture in Social Theory*. Cambridge: Cambridge University Press
- Archer, Margaret (2000). *Being Human: The Problem of Agency*. Cambridge: Cambridge University Press
- Bleiere, Daina, Ilgvars Butulis, Inesis Feldmanis, Aivars Stranga un Antonijs Zunda (2005). *Latvijas vēsture. 20. gadsimts*. Rīga: Jumava
- Boiko, Mārtiņš (2001). Dziesmu svētki ir valsts mēroga kultūras notikums [pierakstījusi Diāna Spertāle]. *Dziesmusvētki* 5, 10.–11. lpp.
- Brubaker, Rogers (2004). *Ethnicity Without Groups*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press
- Bula, Dace (2000). *Dziedātājtauta. Folklorā un nacionālā ideoloģijā*. Rīga: Zinātne